

Амантай Ж.Б.
**Жапон және қазақ
паремияларындағы
туыстық терминдер**

Мақалада жапон және қазақ паремияларының құрамына кіретін туыстық терминдер қарастырылады. Зерттеу жұмысының мақсаты – жапон және қазақ паремияларындағы туыстық терминдердің қолданыс жиілігін анықтау. Зерттеу барысында екі тілдегі туыстық терминдері бар паремиялар екі топқа бөлініп қарастырылды: 1) қандас туыстық терминдері бар паремиялар; 2) некелік туыстық терминдері бар паремиялар. Сонымен қатар, мақалада берілген паремиялардағы туыстық терминдерге сандық талдау нәтижесінің кестесі де берілген.

Түйін сөздер: паремия, туыстық терминдер, қандық туыстық, некелік туыстық, 血縁関係の親族 ketsuenkankei no shinzoku, 婚姻関係の親族 koninkankei no shinzoku.

Amantay Zh.
**Kinship terms in japanese and
kazakh paremiaes**

This article discusses the kinship terms, which constitute a part of the Japanese and Kazakh proverbs. The purpose of research is to determine the frequency of use of kinship terms in Japanese and Kazakh paremiaes. As a result of the study of paremiaes with terms of kinship in two languages, the following two group have been identified: 1) paremias with terms of consanguinity; 2) paremiaes with terms of marital relationship. The article also contains a table showing the quantitative analysis of paremiaes.

Key words: paremiaes, kinship terms, consanguinity, marital kinship, 血縁関係の親族 ketsuenkankei no shinzoku, 婚姻関係の親族 koninkankei no shinzoku.

Амантай Ж.Б.
**Термины родства в японских
и казахских паремиях**

В данной статье рассматриваются термины родства, входящие в состав японских и казахских паремий. Цель исследования – определить частоту использования терминов родства в японских и казахских паремиях. В процессе исследования паремий с терминами родства двух языков были выделены две группы: 1) паремии с терминами кровного родства; 2) паремии с терминами супружеского родства. Также в статье приводится таблица, отражающая количественный анализ данных паремий.

Ключевые слова: паремия, термины родства, кровное родство, супружеское родство, 血縁関係の親族 ketsuenkankei no shinzoku, 婚姻関係の親族 koninkankei no shinzoku.

ЖАПОН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ПАРМИЯЛА- РЫНДАҒЫ ТУЫСТЫҚ ТЕРМИНДЕР

Туыстық терминдер әр тілдің негізгі сөздік қорына кіреді, туыстық қарым-қатынастарды бейнелейтін лексика семантикалық топ болғандықтан кез-келген тілдің лексикасының ең көне қабатына жатады [1, 62]. Туыстық терминдерде халықтың өміріндегі – белгілі бір тілдің тасымалдаушы, маңызды әлеуметтік тариғи үдерістері өз бейнесін табады. Олар дәстүрлі отбасы моделімен таныстыратын отбасылық туыстық қарым-қатынастарды ғана көрсетіп қоймай, сонымен қатар, әлеуметтік өрісте рөлдерді бөлуді көрсететін осы арқылы ұлттық өзгешелік пен әлеуметтік рөлдер байқалатын қосалқы жүйе болып келеді.

Қазақ тіліндегі туыстық терминдерді Ш.Ш. Сарыбаев, М.Ш. Сарыбаеваның және тағы басқалардың еңбектерінде салыстырмалы түрде зерттелген. С.Бизақов «Қазақ тілінің түсіндірме сөздігінде» қазақ туыстық терминдердің лексикографиялық рәсімделуін қарастырды [2, 44].

Туыстық қатынастар мен атауларға байланысты материалдар жинау барысында ағылшын, орыс, қазақ тілдеріндегі туыстық атауларды салыстыра отырып, жүйе-жүйеге келтіріп, жан-жақты талдаған, классификация жасаған М.Ш.Сарыбаеваның жұмысынан бұдан ертеректе жарық көрген жүйелеуде кездеспеген соны жаңалықтар, өте маңызды сапалық ерекшеліктер байқалады [3, 8].

М. Сарыбаеваның классификациясын негізінде туыстық атаулар өзіндік стилистикалық боямасы бар, қалыптасқан әдеби мен сөйленістегі құрылымды көрсету және туыстықтың екі түрін атау үшін жұмсалады: нақты қандық (когнациялық) туыстық және нақты некелік (матримониалдық) туыстық. Осыдан келіп, туыстықты атаудың екі түрі айқындалады: а) нақты қандық туыстық атаулар (*әке, бана*); ә) нақты некелік туыстық атаулар (*әйел, әйкеш*) [3, 9].

М.Ш.Сарыбаеваның пікірі бойынша, қазақ тілінде туыстық қатынасты білдіретін 147 терминологиялық бірлік бар. Олардың ішінде 105 бірлік когнациялық туыстықты, 42 бірлік матримониациялық туыстықты білдіреді.

XX ғасырдың басында Жапония Білім Министрлігі реформадан кейінгі мектеп оқулықтары (1903-1904 жж.) мен балалар әдебиетінде отбасы мүшелерін стандартты атау нұсқаларын жазып ұсынған жүйесін бекітеді. Ол заманда бұл атаулар то-

киолық диалекте сөйлейтін астаналық тұрғындармен қолданылатын [4, 129].

Жапон тілінде де туыстық атаудың екі түрі бар: 血縁関係の親族 *ketsuenkankei no shinzoku* – нақты қандық (когнациялық) туыстық және 婚姻関係の親族 *koninkankei no shinzoku* – нақты некелік (матримониалдық) туыстық. Жапон тілінде туыстық қатынасты білдіретін 217 терминологиялық бірлікті есептеп шықтық. Олардың ішінде 42 бірлік когнациялық туыстықты, 175 бірлік матримониациялық туыстықты білдіреді.

Қазақ және жапон паремияларындағы туыстық терминдердің қолданыс жиілігін анықтау мақсатында мақала авторының «Қазақ және жапон лингвомәдениеттеріндегі «отбасы» концептісі» атты магистрлік диссертациясында *отбасы* концептісіне қатысты зерттелген паремиялогиялық материалдар корпусын (паремиялогиялық өріс) негізге аламыз. Бұл паремиялогиялық өріс қазақ тілінде 145 паремияны, жапон тілінде 97 паремияны құрайды.

Екі тілдегі паремияларда кездескен когнациялық туыстық терминдерді атап өтейік.

Жапон тілінде *親 oya* (ата-ана), *子 ko* (бала), *兄弟 kyoudai* (ағайын), *内孫 uchimago* (немере) *外孫 sotomago* (жиен) туыстық терминдері кездесетін паремиялар:

この親にしてこの子あり коноояни сите конокоари (ата-анасына қандай болса, баласы да сондай); *親に似ぬ子は鬼子 ояни нинукова онико* (ата-анасына ұқсамайтын бала – сайтан бала); *子は親を映す鏡 кова ояо уцусу кагами* (бала деген – айнадағы ата-анасының бейнесі); *子を見れば親がわかる коо миреба ояга вакару* (баласына қарап ата-анасын білесің); *親が親なら子も子 ояга оянара комо ко* (ата-ана ата-ана болса, баласы да бала); *親思う心に勝る親心 оя омо кокорони масару оягокоро* (ата-ананы ойлаған бала жүректен, баланы ойлаған ата-ана жүрегі асып түседі); *這えば立て、立てば歩めの親心 хаеба тате, татеба аюмено оягокоро* (жорғаласа тұрғызатын, тұрса жүргізетін ата-ана жүрегі); *親と月夜はいつもよい оято цукиёва шумо ёи* (ата-ана мен айлы түн әрқашан да жақсы); *親の欲目 ояно ёкуме* (ата-ананың көзі құмартушылық көз); *我が子の悪事は見えぬ вагаконо акуджива миену* (біздің үйдің баласының жамандығы көрінбес); *親に目なし ояни менаси* (ата-ананың көзі жоқ); *子ゆえの闇に迷う коюено ямини маёу* (баланың себебімен қараңғылықта жоғалу); *我が自慢は親の常 варега джиманва ояно цуне* (өз баласын мақтау ата-ананың әдеті); *孝行のしたい時分に親はなし коукоуно ситай токибунни оява наси* (қамқорлық жасайын деген кезде,

ата-анаң жоқ); *いつもまでもあると思うな親と金 шумо маде аруто омоуна оя то кане* (ата-ана мен ақша әркез болады деп ойлайсың ба); *親子は一世 оякова иссе* (ата-ана мен бала байланысы бір ғұмырлық); *親の意見と茄子の花は千に一つも仇はない ояно икенто насубино ханава сенни хитоцумо адава най* (ата-ананың ақылы кәдінің мың гүліндей, жерде қалмайды); *親の意見と冷や酒は後で効く ояно икенто хиядзакева атоде кiku* (ата-ананың айтқан ақыл мен салқын сакенің әсері кейіннен келеді); *可愛い子には旅をさせよ каваши конива табио сасеё* (сүйікті балаңды саяхатқа жібер); *親の甘茶が毒となる ояно амачяга докуто нару* (ата-ананың тәтті шайы уға айналады); *親馬鹿子馬鹿 оябака кобака* (ата-ана да жыңды, бала да жыңды); *親の因果が子に報う ояно ингага кони мукуу* (ата-ананың бақытсыздығы балаға өтеді); *親の恩は子で送る ояно онва коде окуру* (ата-ананың жақсылығы баламен қайтар); *産みの親より育ての親 умينو ояёри содатено оя* (өсірген ата-ана, туғаннан қымбат); *親の光は七光 ояно хикарива нанахикари* (ата-ананың сәулесі жетеу); *親の脛をかじる ояно сунео каджиру* (ата-анасының жіліншігін кеміру); *子は鎧 кова касугай* (бала ерлі-зайыптыларды біріктіретін шеге); *縁の切れ目は子で繋ぐ енно киреме ва коде цунагу* (кесілген некенің дәнекері бала); *親の心、子知らず оянококоро, косирадзу* (ата-ананың жүрегін бала түсінбейді); *子を持って知る親の恩 коо мотте сиру ояно он* (балалы болғанда ата-анаңа разы боласың); *親はなくとも子は育つ оява накутомо кова содацу* (ата-анасы жоқ бала да өседі); *寝る子は育つ нерукова содацу* (ұйқышыл бала өседі); *八十の三つ子 хачидзю:номишуго* (сексен жастығы үш жасар бала); *子の心、親しらず коно кокоро, оя сирадзу* (баланың жүрегін ата-ана түсінбейді); *腹が立つなら親を思い出せ харага тацунара ояо омойдасе* (ашу-ызаң келгенде ата-анаңды елестет); *貧乏人の子沢山 бинбоунинно кодакусан* (кедейдің баласы көп); *律義者の子だくさん ричигимоно кодакусан* (адал адамның баласы көп болғай); *子は三界の首枷 кова сангаино кубикасе* (бала үш әлемге салынатын ауыртпалық); *老いては子に従え оитева кони ситагае* (қартайғанда балаға көн); *兄弟牆に闖げども外その務りを禦く кейтейкакани семегедомо сотосоно анадорио фусегу* (ағайындылар іште араздасады, бірақ сырттағы қорлықтан бірге қорғанады); *内孫より外孫 учимаго ёри сотомаго* (іштегі немереден сырттағы немере артық); *兄弟は他人の始まり кё:дайва танин но хаджимари* (ағайындылар жат болудың басы)

Қазақ тілінде **ата, баба** қандық туыстық терминдермен байланыстағы паремиялар:

Бабасы еккенді, **баласы** орады; **Ата** – балаға сынышы; **Ата** көрген оқ жонар, **ана** көрген тон пішер; **Атадан ұл** қалса, өзі қалғаны. **Қыз** қалса, ізі қалғаны; **Атаңа** не қылсаң, алдыңа сол келер; **Атадан жақсы ұл** туса, Елінің қамын жейді; **Атадан жаман ұл** туса, Елінің малын жейді.

Әке, бала, ана туыстық терминдері қатысатын паремиялар:

Әкесі қой баға білмегеннің, **баласы** қозы баға білмейді; **Әкені** көріп **ұл** өсер, **ананы** көріп **қыз** өсер; **Ұлдың ұяты әкеге, қыздың ұяты шешеге**; **Әке** өліп, **бала** қалса – мұратына жеткені, **Бала** өліп **әке** қалса – арманы іште кеткені; **Әкесін** сыйламаған кісіні, **баласы** сыйламайды; **Әкесіз** жетім – **жарты** жетім, **Шешесіз** жетім – **анық** жетім; **Әкеге** баланың алалығы жоқ; **Әкенің** қадірін **балалы** болғанда білерсің; **Баланың** балалығына **әкенің** даналығы бар; **Балла** тәрбиесі – бесіктен; **Баланы** жастан, **әйелді** бастан; **Әдепті** **бала** – арлы **бала**, **Әдепсіз** **бала** – сорлы **бала**; **Балам** – балым, **баланың** **баласы** – жаным; **Құс** балапаны үшін **тұзаққа** түседі, адам **баласы** үшін **азапқа** түседі; **Сыырды** жақсы көрсеткен артындағы **танасы**, **әйелді** жақсы көрсеткен қасындағы **баласы**; **Балалы** үй – базар, **баласыз** үй – мазар; **Бала** көңілдің **гүлі**, көздің **нұры**; **Үйің** үй-ақ екен, ішінде ойнайтын **баласы** болса; **Жылауық** болса да, **баланың** **бары** жақсы. **Бақырауық** болса да, **түйенің** **бары** жақсы; **Ерке** **бала** екі жылдар; **Балаға** **пышақ** бермесең бір жылдар, **пышақ** берсең екі жылдар; **Балаң** жақсы болса, **жердің** үсті жақсы, **Балаң** жаман болса, **жердің** асты жақсы; **Баланың** жақсысы – сүйініш, **Жаманы** – күйініш; **Кіші** **баланың** ұятын үлкен **бала** көреді; **Дүниеде** **бал** тәтті, **бала** балдан да тәтті; **Ананың** көңілі **балада**, **баланың** көңілі **далада**; **Есер** **баладан** ерке **бала** жаман; **Балалы** үйдің ұрлығы **жатпас**; **Ананың** сүті **бал**, **баланың** тілі **бал**; **Тайдың** мінгені білінбес, **Баланың** істегені білінбес; **Итпен** ойнасаң үрерсің, **Баламен** ойнасаң күлерсің; **Баланы** жұмсасаң, артынан өзің барасың; **Бала** – баланың ісі шала; **Ат** болар **тай** саяққа үйір, **Адам** болар **бала** қонаққа үйір; **Балаңды** жұрт мақтаса, бәрінен де сол жақсы.

Ағайын, ұл, қыз туыстық терминіне қатысты паремиялар:

Ананың ізін **қыз** басар, **атаның** ізін **ұл** басар; **Аяғын** көріп асын іш, **анасын** көріп **қызын** ал; **Ағасына** қарай **інісі**, **апасына** қарай **сіңлісі**; **Апасының** киген **тонын** **сіңлісі** де киеді; **Ағайын** – алтау, **ана** – біреу; **Ағайынның** алтын са-

райынан **ананың** **жыртық** **лашығы** артық; **Жақсылық** үлгісі – **жанып тұрған шамдай**, **шешенің** сөзі – **ағып тұрған балдай**; **Ұлың** жаман болса – **бақытың** кетеді. **Ұл** туғанға күн туар; **Алты ұл** туған **ананы** – **Ханым** десе болады, **Кезек** сыйласқан **ағайынды** – **Жаным** десең болады; **Өз ұлың** өзекке тепсең де кетпес, **Кісі** **баласы** кісендесең де тұрмас; **Қыз** – қонақ; **Бір** жақсы **қыз** екі жаман **ұлға** татиды; **Қызға** берген білінбес; **Ұлың** өссе, **ұлы** жақсымен ауылдас бол. **Қызың** өссе, **қызы** жақсымен ауылдас бол; **Жаманда** болса, **ағамыз**, **жақсыны** қайдан **табамыз**; **Әпкенің** үйі – кең жайлау.

Енді екі тілдегі паремиялардағы матримониалдық туыстық терминдерді талдап көрейік.

Жапон тілінде **妻 tsuma** (жұбайы, әйелі) туыстық термині жиірек кездесті:

恐妻病にかかる кә:усайбә:уни какару (сөзбе сөз аудармасы: «әйелінен қорқу» деген аурумен ауырғыш болу); **妻の言うに向かう** 山も動 < цумано уни мукау яма мо угоку (әйел сөйлегенде алдындағы тау да жылжыйды); **悪妻は六十年の不作** акусайва рокудзю:ненко фусаку (жаман әйел алпыс жылдық өнімсіздікке әкеледі); **女房と量は新しいほどいい** нә:бо: то тамива атарасии ходо ии (әйел жасырақ, татами жаңалау болғаны жақсы); **姉女房は身代の薬** аненё:бо:ва миносироно кусури (жасы үлкен әйел қалың малдың дәрісі); **似たもの夫婦** нита моно фууфу (ерлі-зайыптылар ұқсас болады); **小姑一人は鬼千匹にむかう** кодзюто хитори-ва анисенпикини мукау (келінге қайынжұрттың біреуі төрт мың жынмен тең); **姑の十七、見た者ない** сю:томено дзю:сичи, мита мононай (қайын ененің он жеті жасын көрген адам жоқ); **遠い親戚より近くの他人** тоой синсеки ёри чикакуно танин (алыстағы ағайыннан жақындағы жат жақсы); **六親不和なれば、家治まらず** рокуоя фуванареба, иеосамарадзу (алты туыс (әке, шеше, аға, іні, әйелі, бала) тату болмаса, үйде тыныштық жоқ)

Қатын, жар терминдерімен байланысты паремиялар:

Қатыны жоқ үй – жетім; **Екі қатын** алыпсың, **бір бәлеге** қалыпсың; **Екі қатын** алғанның құлағы тынбас; **Жаман қатын** алғанның жауы үйінде, **екі қатын** алғанның дауы үйінде; **Жақсы қатын** – зейнет, **жаман қатын** бейнет; **Жаман қатын** байына жалғыз атын сойғызар, **жақсы қатын** жолдасын жоқтан құрап тойғызар; **Ердің** асылы күшінен білінеді, **қатынның** асылы ісінен білінеді; **Жақсы қатын** жарының жақсысын асырар, **жаманын** жасырар; **Екі қатынның** баласы – екі рулы елдей; **Атың** жебір болса,

құдайдың бергені, **Қатының** жебір болса, құдайдың ұрғаны; *Орта жолда атың өлмесін, Орта жолда қатының өлмесін; Салақ қатының үйінен сабақты ине табылмас; Жалқау қатының төсегі тал түске дейін жиналмас; Хан жарлығынан қатын жарлығы күшті; Жан қимақ бар, жар қимақ жоқ; Ата-анадан жар жақын; Алған жарың жақсы болса, Айтың, тойың не керек; Отыз ұлың болғанша, осырақ шалың болсын; Ерлі-зайыптының ортасына есі кеткен отырар; Енесі тепкен құлынның еті ауырмас.*

Туыс, туған терминдерімен байланысты паремиялар:

Туғаныңмен сыйласасаң, кең дүниеге сыймассың; *Мал қонысын іздейді, ер туысын іздейді; Бір ауылда мың туысың болғанша, әр ауылда бір туысың болсын; Тураушы да туғаның болсын; Ырыс қашса да туыс қашпайды; Бір көрген – таныс, екі көрген – туыс;*

Ағайын, абысын, бажа терминдерімен байланысты паремиялар:

Ауылдасың жақсы болса, Ағайының не керек; Ағайынмен алыстан сыйласқан жақсы; Ағайын бір өліде, бір тіріде керек; Ағайының бай болса, асағаның май болар; Ағайын бірде араз, бірде тату; Ағайын тату болса, ат көп, абысын тату болса, ас көп; Жақсы болса ағайын – мұратыңа жетесің, жаман бол-

са ағайын – бет-бетіңе кетесің; Жақсы болса абысын – бір-бірімен сыйласып, жақсы тамақ ішесің. Жаман болса абысын – бір-біріңді өсектеп, сүмірейіп кетесің; Төрт аяқтыда бота тату, екі аяқтыда бажа тату; Жақсы келін – қызыңдай, жақсы күйеу – ұлыңдай; Төркіні жақын келіннің төсегі жиналмас; Жақсы келін құт, жаман келін жұт.

Жеті ата, нағашы жұрт, қайын жұрт терминдерімен байланысты паремиялар:

Өз жұртың – күншіл, бар болса көре алмайды, жоқ болса бөліп бере алмайды. **Қайын жұртың** – міншіл. Қолыңның ұзындығына, жағаңның қызылына қарайды. Берсең жағасың, бермесең қып-қызыл бәлеге қаласың. **Нағашы жұртың** – сыншыл. Жақсылығыңа қуанады. Жамандығыңа күйінеді. Жарға ойнаған лақтай ғып, туған баласындай еркелетеді; Балалығың ұстаса нағашыңа бар; Үйдің жақсы болуы ағашынан, жігіттің жақсы болуы нағашыдан; **Жеті атасын** білмеген – жетімдіктің белгісі; **Жеті атасын** білген ер, жеті жұрттың қамын жер; **Жиен** алған жарымас, нағашы алған тарықпас; Үйірі басқаны ноқта қосады, Атасы басқаны неке қосады.

Жапон және қазақ паремияларындағы туыстық терминдерге жасалған сандық талдау төмендегі № 1 кестеде берілген.

№ 1 кесте – Паремияларға сандық талдау нәтижелері

Жапон тіліндегі туыстық терминдер	Паремиялар саны	Қазақ тіліндегі туыстық терминдер	Паремиялар саны
親 <i>oya</i> (ата-ана)	28	баба	1
子 <i>ko</i> (бала)	24	ата	7
兄弟 <i>kyoudai</i> (ағайын)	2	апа	2
内孫 <i>uchimago</i> (немере)	1	ата-ана	1
外孫 <i>sotomago</i> (жиен)	1	әке	10
妻 <i>tsuma</i> (жұбайы)	4	бала	35
女房 <i>nyoubo</i> (жұбайы)	1	ана	9
姉女房 <i>anenyoubou</i> (күйеуінен жасы үлкен әйел)	1	шеше	3
小姑 <i>kojyuto</i> қыз	1	қыз	10
夫婦 <i>fufu</i> (ерлі-зайыпты)	1	ұл	13
姑 <i>shutome</i> (ене)	1	аға	2
親戚 <i>shinseki</i> (туысқан)	1	іні	1
六親 <i>rokuoya</i> (алты туыс – әке, шеше, аға, іні, әйелі, бала)	1	сіңлі	2

		<i>әпке</i>	1
		<i>ағайын</i>	11
		<i>туған</i>	3
		<i>туыс</i>	5
		<i>өз жұрт</i>	1
		<i>қайын жұрт</i>	1
		<i>нағашы жұрт</i>	1
		<i>нағашы</i>	1
		<i>жиен</i>	1
		<i>жеті ата</i>	2
		<i>ерлі-зайыпты</i>	1
		<i>күйеу</i>	1
		<i>келін</i>	3
		<i>жар</i>	4
		<i>қатын</i>	14
		<i>төркін</i>	1
		<i>абысын</i>	2
		<i>бажа</i>	1

Паремияларға сандық талдау жасау нәтижесінде жапон тілінде *親 oya* (ата-ана) – 28, *子 ko* (бала) – 24 деген көрсеткіштермен жиі кездесті.

親 oya (ата-ана) сөзі жапон тілінің этимологиялық сөздігінде «古くは、父・母に限らず、祖父母・曾祖父母など祖先の総称として、「おや」という語は用いられていた» [9], қазақ тіліне аударатын болсақ «ежелде, әке мен шеше ғана емес, ата-әжесі, арғы ата-әжесі сияқты жалпы ата-баба ретінде, *親 oya* сөзі қолданылған». Сол себептен болар жапон паремияларында жиі қолданылған.

Ал қазақ тіліндегі паремияларда **бала** – 35, **қатын** – 14, **ұл** – 13, **әке** – 10, **қыз** – 10, **ағайын** – 11 туыстық терминдері жиі қолданысқа түсті.

«Бала – бауыр етім» дейтін қазақтың сөзіне сай, **бала** туыстық термині жиірек паремияларда кездесіп отыр.

Ал **қатын** сөзі түркі тілдерінің көбінде қолданып келе жатқан сөз. Ол М. Қашғари сөздігіне «ақ сүйек (хан, төре, бек) қызы» деген мағынада жұмсалған, кейін «ерге шыққан әйел» дегенді білдіретін болған. *Қатын/хатын* сөзінің бастапқы мағынасы – ханым, бәйбіше, әйел, кейін – күйеуге шыққан әйел, зайып.

Қырғыз, алтай, хакас, қазақ тілдерінде – әйелді кеміту мақсатымен айтылатын өрескел сөз ретінде қолданылады» [10, 124].

子 ko (**бала**) – **бала** туыстық терминінің жапон және қазақ паремияларында жиі қолданылып, екі ел үшін де бала-ұрпақтың туыстық институтында маңызды орын алатынын түсінуге болады.

Әдебиеттер

1 Денмухаметова Ә. Н., Юсупова А. Ш. Термины родства в двуязычных словарях татарского языка // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – № 5 (16). – 2012. – С. 62-64.

2 Мырзияров С.Ж., Қазақ және ағылшын тілдеріндегі туыстық атауларды аудару ерекшеліктері // Абай атындағы ҚазҰПУ «Хабаршы» Жас ғалымдар сериясы №1, 2013ж., 44-48 беттер

- 3 Диуанова Р.К. «Қазақ тіліндегі туыстық атаулардың мағыналық құрылымы мен лексикографиялану ерекшеліктері». Фил.ғ.к. ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның авторефераты, Алматы 2010ж.
- 4 Фролова Е.Л., Термины родства в функции обозначения супругов в японской семье // Вестник НГУ. Серия История, филология. – 2012. – Том 11. – Выпуск 4; Востокведение. – 129-139 стр.
- 5 Амантай Ж.Б. Қазақ және жапон лингвомәдениеттеріндегі «отбасы» концептісі. Магистрлік диссертация, Алматы 2012.
- 6 Шамилева Р.Д. Термины родства в чеченских паремиях.
- 7 Жапон тілінің этимологиялық сөздік сайты <http://gogen-allguide.com/o/oya.html>
- 8 Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі / Жалпы редакциясын басқарған А.Ы. Ысқақов. – Алматы. 1966. – 510 б.

References

- 1 Denmuhamedova E.N., Yusupova A.Sh. Termini rodstva v dvuyazychnyh slovoryah tatarskogo yazyka // Filologicheskie nauki. Voprpsy yeorii i praktiki. – № 5 (16). – 2012. – P. 62-64.
- 2 Myziyarov S.J., Kazakh jane agylshyn tilderindegi tuystyk ataulardy audaru ereksheleikteri // Abai atyndagy KazUPU «Habarshy» Zhas galymdar seriyasy №1, 2013y., 44-48 pages.
- 3 Diuanova R.K. «Kazakh tilindegi tuystyk ataulardyng magynalyk kurulymy men leksikografiyalanu ereksheleikteri». Fil.g.k. gylymi darejesin alu ushin daiyndalghan dissertatsiyaning avtoreferaty, Almaty 2010.
- 4 Frolova E.L., Termini rodstva v funktsii oboznacheniya suprugov v yaponskoi sem`ye // Vestnik NGU. Seriya Istoriya, filologiya. – 2012. – Volume 11, Issue 4; Vostokovedenie. 129-139 pages.
- 5 Aman tay Zh.B. Kazakh jane japon ligvomadenedietindegi «otbasy» kontseptisi. Magistirlik dissertatsiya, Almaty 2012.
- 6 Shamileva R.D. Termini rodstva v chechenskih paremiyah.
- 7 Жапон тілінің этимологиялық сөздік сайты <http://gogen-allguide.com/o/oya.html>
- 8 Kazakh tilidegi tusundirme sozdigi / Jalpy redaktsiyasyn baskargan A.Y.Yskakov. – Almaty. 1966. – 510 p.